

8.	P	ROJSTVO DEVICE MARIJE	Lesce Lesce	14.00 19.00	ZAČETEK KATEHETSKEGA LETA † Majo Šmit
9.	T	Peter Klaver, red.	Lesce	8.00	v čast Mariji vnebovzeti
10.	S	VABLJENI! Ines, mučenka	Šentvid Lesce	9.00 19.00	PASTORALNI TEČAJ za zdravje
11.	Č	Bonaventura, redovnik	Lesce Lesce	18.30 19.00	molitev pred Najsvetejšim v zahvalo
12.	P	Marijino ime	Lesce	19.00	†† družino Teran
13.	S	VABLJENI! Janez Zlatousti	Brezje Lesce	10.00 19.00	molitveni dan za duhovne poklice † Miro Horvat, obl.
14.	N	POVIŠANJE SVETEGA KRIŽA	Dobrava Lesce	8.00 10.00	ŽEGNANJE NA DOBRAVI † Barico Rozman
15.	P	Žalostna Mati Božja	Lesce	19.00	† Nejca Čada, obl.
16.	T	Kornelij in Ciprijan, muč.	Lesce	8.00	za zdravje
17.	S	Robert Belarmin, škof	K. Bela Lesce	9.00 19.00	dekanjska konferenca, po namenu †† Tino Kene in Minko Kavčič
18.	Č	Jožef Kupertinski	Lesce Lesce	18.30 19.00	molitev pred Najsvetejšim †† Antonijo in Ivana Čufer
19.	P	Januarij, škof VABLJENI!	Lesce Lesce	19.00 20.00	† Janeza Potočnika KONCERT POSVEČEN MARIJI LUKA DEBEVCA MAYERJA
20.	S	VABLJENI! Korejski mučenci	Stična Lesce	11.00 19.00	STIČNA MLADIH (do 20.30) †† Jakoba Borštnerja in starše Valjavec
21.	N	NEDELJA SVETNIŠKIH KANDIDATOV	Lesce	10.00 15.00	† Lovra Brusa, obl. osrednje praznovanje na Planinski gori pri Planini

Izdala župnija Lesce. Telefon: 04/531 85 00 (mobitel: 041 614 964)

TRR ŽUPNIJE: SI56 0700 0000 0820 807, ŽUP. KARITAS: SI56 0700 0000 1081 252

Elektronski naslov: zupnija.lesce@rkc.si; spleti: <https://zupnija-lesce.rkc.si>

Odgovarja: Marko Avsenik, župnik. El. naslov: marko.avsenik@rkc.si

ŽUPNIJSKI LIST

ŽUPNIJA MARIJINEGA VNEBOVZETJA LESCE

Letnik 4. Št. 20. (od 7. 9. do 21. 9. 2025)

Jože Kurinčič: SEDANJI TRENUTEK SLOVENSKE ŠOLE

(Jože Kurinčič je upokojeni slovenist in publicist. Poučeval je slovenščino na Srednji šoli tiska in papirja in na Škofjski klasični gimnaziji v Šentvidu).

Če v šolskem prostoru ni prepoznana resnica o človeku, o njegovi naravi, ranljivosti in poklicanosti, potem vzgajamo za praznino. Po vseh reformah, sistemih in ideologijah ostaja eno vprašanje odprto: kdo pravzaprav vzgaja – in za kaj? Slovenija še vedno ostaja v primežu kulturnih refleksov preteklega režima, kjer je bilo šolstvo predvsem orodje za oblikovanje »novega človeka«. Tudi po osamosvojitvi ni prišlo do resničnega premika – le do menjave kostumov. Koreninska vprašanja o smisli, resnici, Bogu in človeku so ostala izrinjena. A brez njih tudi šola izgubi svoj smoter.

Čemu šola?

V Sloveniji se šola okrog 195 000 osnovnošolcev, 77 400 dijakov, 65 000 študentov. To je 17 % prebivalstva države. Samo v osnovnih in srednjih šolah je zaposlenih okrog 25 000 učiteljev. To je na vsakih 11 učencev po en učitelj.

Šolstvo je eden največjih družbenih podsistemov; za njegovo delovanje je namenjeno zelo veliko materialnih sredstev ter družbenega in osebnega angažmaja. Verjetno ni človeka, ki bi trdil, da šola ni potrebna. Kot vsaka dejavnost pa je tudi šola potrebna stalnega spraševanja, v čem je njen smoter – *telos* oz. kakšen izdelek naj pride iz »tovarne«, ki se imenuje šola.

Na to vprašanje so odgovarjale različne družbe in pedagogike različno. Odgovor je bil odvisen od vsakokratne antropologije, od odgovora na vprašanje, kdo je človek. V času socializma je bil človek poimenovan kot delček v družbeni zgradbi, del kolektiva, in je bila naloga šole izgradnja družbeno uporabnega posameznika. Tako je smoter vzgojno-izobraževalnega procesa določala »družba« oz. njene »subjektivne sile« (partija). To v družbenost usmerjen smoter šole je po družbenih spremembah v 90. letih zamenjala usmerjenost v posameznika. Največja vrednota je posameznik, oseba, ki nosi v sebi

zasnovo dobrega človeka, ki se mora uresničiti. To njegovo uresničevanje naj bo smoter izobraževanja. V Beli knjigi vzgoje in izobraževanja (2011) piše, da je smoter šole »oblikovanje samostojnega, razmišljujočega in odgovornega posameznika«. Človek posameznik, njegovo notranje dobro jedro, je torej vzor, ki mu mora slediti vzgojno-izobraževalni sistem.

Krščanska antropologija

Tako socialistična kot liberalno-individualistična antropologija izhajata s stališča, da je človek v sebi dober, zato je naloga šole samo uresniti to človekovo notranjo dobroto. Obe sta pozabili oz. zavrgli tisti uvid krščanske antropologije, ki govori o tem, da človek ni samo dober, ampak tudi ranjen od izvirnega greha in kot tak nagnjen k slabemu. In zato smoter šole ne more biti samouresničenje, učlovečenje človeka, ampak mora imeti vzor v nekom, ki ni samo človek. V krščanski perspektivi je smoter šole pobožanstvenje človeka. Samo z učlovečenjem bi namreč tako dobro kot zlo, ki je v človeku, samo potencirali, moramo pa ga preseči, transcendirati. To je vzgajati učence po meri človeka, ki je bil ustvarjen po božji podobi. Do te podobe pa ne moremo priti sami, zagledani sami vase. Pot do te božje podobe je v zazrtosti v neko drugo podobo in v njeno posnemanje, je v posnemanju Kristusa (immitatio Christi), njegove drže. Njega, ki ni ostal sam v svoji božanskosti, ampak se je spustil k ljudem, »postal podoben ljudem, in bil po zunanosti kakor človek. Ponižal se je in je bil pokoren do smrti, smrti na križu« (Flp 2,5-8). Za kristjana je torej smoter, *telos*, tako celega življenja kot tudi šolske vzgoje, dosegljiv samo po »immitatio Christi«. To pomeni predvsem to, da se človek odpove samemu sebi in živi za druge, da upošteva Kristusovo modrost: »Kdor svoje življenje izgubi, ga bo našel«. Taka drža prinaša notranje zadovoljstvo in resnično srečo.

Kje smo danes v slovenski šoli?

Kot vsi družbeni podsistemi je tudi naša šola še vedno v tranziciji, v prehodu iz totalitarnega družbenega reda v demokratični. In ko se sprašujemo, koliko je slovenska šola v 34 letih po družbenih spremembah napredovala, ugotavljamo, da je še vedno v marsičem ujeta v spono duha časa polpretekle družbe.

V času komunizma je bila šola deležna velike pozornosti. Razumljivo, saj se je z njo oblikoval »socialistični človek«. Bila je kovačnica novih ljudi in prostor novih družbenih odnosov. Zato je partija skrbno pazila, da so bili učitelji »na liniji«. Bili so ideološko zelo nadziran kader. Zanje se je pričakovalo in celo zahtevalo, da ne smejo biti kristjani oz. javno izpovedovati svoje vere. V šoli so se tudi najbolj uveljavljali »novi družbeni odnosi«.

Prof. Justin Stanovnik bi rekel, da je šola še danes močno »totalitarno poškodovana«. Ta poškodovanost se niti ni mogla kaj dosti popraviti, saj prav na šolskem področju ni prišlo do kakih večjih premikov. Razumljivo, saj so po družbeni spremembi v 90.

letih kadri ostali isti. Skoraj vsi šolski ministri po osamosvojitvi so prihajali iz stranke, ki je naslednica Zveze komunistov in tudi nižji kadri na ministrstvu za šolstvo so izrazito levo liberalno usmerjeni. Vsak poskus bolj korenitih sprememb so nasledniki »subjektivnih sil« ovirali, jih označili kot revanšizem, reklerikalizacijo... Zato smo v šoli – morda bolj kot v katerem koli družbenem podsistemu – na poti tranzicije obstali oz. se včasih celo vračamo k nekim preživelim vzorcem.

O tem mrtvem toku zelo jasno govorita dva jezikovna relikta komunistične družbe. Prvi se dotika jedra kulture oz. civilizacije, ki ji pripadamo. Gre za označevanje časa. Našo civilizacijo je najgloblje zaznamovalo krščanstvo, kar se izraža tudi s tem, da merimo čas pred Kristusom in po Kristusu. Slovenski komunisti in liberalci pa so dosegli, da se v Sloveniji še danes v javnosti največkrat uporablja namesto »pr. Kr.« »pr. n. št.«. Tako tudi v večini šolskih učbenikov. Le redki izobraženci se zavedajo, da s tem zanikamo temelje svoje kulture in vzdržujemo jezik, ki so nam ga vsilili komunisti. Neuporaba »pr. Kr.« kaže tudi na to, da je vera še danes izgnana iz javnosti. Še posebej iz šole.

Iz nje je izgnan tudi verouk oz. predmet o verstvih. Brez sistematičnega srečanja z religijo in verstvi so tako šolarji prikrajšani za razumevanje temeljnih eksistencialnih vprašanj in za kulturno pismenost (od književnosti do umetnosti), ki brez verskega konteksta ostaja napol razumljena. Z izgonom verskega pouka so iz slovenske šole izgnana tudi vprašanja o smislu, Bogu... Tako kot so izgnani duhovniki, ki jim je celo ustavno sodišče prepovedalo vstop vanjo. Gre za poseben apartheid, s katerim – tako se zdi – se je celo slovenska cerkev sprijaznila. Verouk, ki je strogo ločen od šolskega pouka, obiskuje le kaka četrтина slovenskih otrok. Zaradi odsotnosti verouka v šoli ostaja tri četrtine šolarjev brez možnosti, da spoznavajo vero domačega okolja in temelja lastne civilizacije.

Drugi pojav, ki kaže na razmere v slovenskem šolstvu, je naslavljanje učiteljev. Pred vojno so jih naslavljali g. ga., gdč., po zmagi revolucije tovariš in tovarišica. Po družbeni spremembi v 90. letih je »tovarišica« izginila, a je ni nič nadomestilo. Ostala je Poimenovalna zadrega in neolikanost praznega prostora. Normalno bi bilo, da bi bila tudi učiteljica gospa, kot je čistilka ali kuharica; učitelj gospod, kot je hišnik, ravnatelj. Danes naslavljajo slovenski otroci učitelje samo z besedo »učitelj/učiteljica«. Tako smo lahko pričeli npr. takemu čudaškemu stavku: »Učiteljica, pokličite gospo čistilko«. To čudaštvo in neolikanost lepo ilustrira miselno oz. duhovno ozračje v naših šolah. Stare tovarišice ni več, ker smo jo odpravili, za gospo pa se ne moremo odločiti (ker se resnične spremembe bojimo), čeprav jo imajo pri vseh narodih istega kulturnega kroja kot Slovenci. Kdo naj bi to zakrčenost prekinil oz. vzdrušje normaliziral? To bi morala narediti vladajoča politika. V našem primeru minister za vzgojo in izobraževanje. A tega ne stori; bodisi zato, ker sam izhaja iz komunističnega miselnega kroga, bodisi zato, ker se boji, da bi ga imeli za človeka, ki hoče družbo in odnose v njej regulirati. In življenje teče naprej brez vrednostno-vzgojnih posegov. Bolj ali manj anarhično oz. nihilistično.

Ta dva primera kažeta, v kakšno zanko smo zapleteni. Tak položaj nas paralizira in izolira: Slovenija ostaja neki čuden otok komunističnih atavizmov. Če jih hočemo prerasti, bo potrebno veliko napora na sistemski ravni in na ravni osebne metanoje (spreobrnitve).